

יום עיון של

ביה"ס לבריאות הציבור של האוניברסיטה העברית והדסה

והחברה הרפואית למניעה ולגמילה מעישון בישראל

"גמילה מעישון בעזרת אמצעי תקשורת מודרניים"

יום שני, י"ט תמוז, תשע"ב, 9 ליולי 2012

חוברת תקצירים

הפקת יום העיון: רחל כהן ושני כהן, בית הספר לבריאות הציבור

עין כרם: קמפוס נקי מעישון

תוכנית יום העיון:

08:30-09:00	התכנסות, כיבוד ורישום
09:00-09:45	פתיחה: ד"ר חגי לוי וד"ר יעל בר-זאב
	ברכות:
	פרופ' אהוד קוקיה, מנכ"ל הסתדרות מדיצינית הדסה
	פרופ' ערן לייטרסדורף, דיקן הפקולטה לרפואה, האוניברסיטה העברית
	ד"ר שני אפק, יו"ר החברה הרפואית למניעה ולגמילה מעישון בישראל
	פרופ' איתמר גרוטו, ראש שירותי בריאות הציבור, משרד הבריאות
	פרופ' אורלי מנור, מנהלת ביה"ס לבריאות הציבור, האוניברסיטה העברית-הדסה
09:45-10:45	הרצאה מרכזית (בשפה האנגלית):

Using Mobile Phones for Smoking Cessation

Dr. Lorien Abrams, George Washington University, USA

10:45-11:00	הפסקה, כיבוד קל
11:00-13:30	<u>גמילה מעישון בעזרת אמצעי תקשורת מודרניים</u>
	מנחה: ד"ר חגי לוי, ביה"ס לבריאות הציבור, האוניברסיטה העברית-הדסה
11:00-11:30	<u>טיפול טלפוני בעידן המודרני - עדיין רלוונטי</u>
	ליאורה ולינסקי, מנהלת המחלקה לאיכות קלינית, מאוחדת שירותי בריאות
	חיים פילוסוף, מנהל המרכז הטלפוני לגמילה מעישון, מכבי שירותי בריאות
11:30-11:45	<u>שימוש ברשתות חברתיות לגמילה מעישון</u>
	ד"ר יעל בר-זאב, החברה הרפואית למניעה ולגמילה מעישון בישראל
11:45-12:00	הפסקה, כיבוד קל
12:00-12:20	<u>מה בין אוריינות בריאותית הקשורה למדיה ובין עישון בקרב בני נוער?</u>
	ד"ר דיאן לוי, מנהלת המחלקה לחינוך וקידום בריאות, שירותי בריאות כללית
12:20-12:40	<u>השפעת חיפוש מידע באינטרנט על הרגלי עישון</u>
	פרופ' גוסטבו מש, המחלקה לסוציולוגיה, אוניברסיטת חיפה
12:40-13:00	<u>לקחים משיווק חברתי למניעה ולגמילה מעישון</u>
	ד"ר אמיר גרינשטיין, הפקולטה לניהול, אוניברסיטת בן גוריון
13:00-13:30	<u>דיון פתוח בהשתתפות הקהל</u>
13:30	ארוחת צהריים

גמילה מעישון מהווה אתגר ולמרות התקדמויות מרשימות בפיתוח אמצעים חברתיים ורפואיים לגמילה מעישון, חסרים עדיין כלים יעילים, זולים, מותאמים לאוכלוסיה צעירה ובעלי אפשרויות ליישום נרחב. בשנים האחרונות הולכות ומצטברות העדויות ליעילותם של אמצעי תקשורת מודרניים ככלי לגמילה מעישון. לאמצעים אלו פוטנציאל משמעותי להגיע לקהלים רחבים והצלחתם בגמילה מעישון יכולה להוות מודל לפיתוח תכניות דומות עבור מגוון פעילויות קידום בריאות ורפואה מונעת.

ביום עיון חדשני זה חברו בית הספר לבריאות הציבור ורפואה קהילתית של האוניברסיטה העברית-הדסה והחברה הרפואית למניעה ולגמילה מעישון בישראל. במסגרת היום יידונו אמצעים חדשניים לגמילה מעישון כדוגמת טלפונים ניידים, טיפול טלפוני, רשתות חברתיות, מדיה, אינטרנט ושיווק חברתי. ההרצאה המרכזית תינתן על ידי ד"ר לוריין אברומס, מאוניברסיטת ג'ורג' וושינגטון בארה"ב, חוקרת מובילה בתחום גמילה מעישון בעזרת טלפונית ניידים. יום העיון מהווה נדבך נוסף במגוון הפעילויות המשותפות לאוניברסיטה העברית והדסה במסגרת קמפוס עין כרם נקי מעישון מחד ונדבך נוסף בפעילויות החברה הרפואית להכשרה והתמקצעות של העוסקים בגמילה מעישון בישראל.

אנו מודים לכל השותפים, המברכים, המרצים, נותני החסות והמשתתפים, החברים בקהילה רחבה, מקצועית ומתרחבת של עוסקים וחוקרים בתחום גמילה מעישון בישראל. אנו מקווים שיום העיון יסייע בהכרת החשיבות ובקידום פיתוחם של אמצעי תקשורת מודרניים לגמילה מעישון וקידום בריאות בישראל.

בברכה,

ד"ר חגי לוין

ביה"ס לבריאות הציבור,

האוניברסיטה העברית-הדסה

hlevine@hadassah.org.il

ד"ר יעל בר-זאב

החברה הרפואית למניעה

ולגמילה מעישון בישראל

yaelbz1@gmail.com

עישון סיגריות מגדיל באופן ניכר את הסיכון לפתח מגוון מחלות כרוניות ותורם בצורה משמעותית לתחלואה ותמותה. לפיכך, מניעה וגמילה מעישון הן פעילויות הנמצאות במוקד העשייה בתחום בריאות הציבור. בשנים האחרונות הוצגו עדויות בדבר יעילותם של אמצעי תקשורת מודרניים כדוגמת אינטרנט, טלפונים ניידים ורשתות חברתיות בתחומי קידום בריאות ורפואה מונעת. חברי הסגל של בית הספר לבריאות הציבור ורפואה קהילתית מעורבים במחקר, הוראה ופעילויות לקידום בריאות וגמילה מעישון תוך שימוש בטכנולוגיות חדשות. יום העיון מהווה חלק מפעילויות אלו ומצטרף למגוון הפעילויות המשותפות לאוניברסיטה העברית והדסה כמסגרות מקדמות בריאות וקיימות, ובכלל זה קמפוס עין כרם נקי מעישון.

אני מברכת את מארגני ויוזמי יום העיון, ד"ר חגי לוין, חבר סגל מבית הספר לבריאות הציבור וד"ר יעל בר-זאב מהחברה הרפואית למניעה ולגמילה מעישון בישראל.

בטוחני שיום זה יהווה בסיס חשוב לפיתוח מחקר שיעסוק בבניה והערכה של תוכניות לקידום בריאות המבוססות על טכנולוגיות של E-health.

אני מאחלת לכל המשתתפים יום עיון מעניין ופורה.

בכבוד רב,

פרופ' אורלי מנור

מנהלת בית הספר לבריאות הציבור ורפואה קהילתית

של האוניברסיטה העברית והדסה ע"ש בראון

ברכות

מניעה וגמילה מעישון מהווה נדבך מרכזי ברפואה המונעת. בשנים אחרונות אנחנו עדים לשינוי משמעותי בתחום הגמילה מעישון הן בעולם והן במדינת ישראל. הטיפול בגמילה מעישון ממשיך להתקדם הן בידע ובמיומנות הטיפול, הן ברמת ההכשרות לצוות המטפל והן בזמינות של הטיפול למעשנים בישראל עם כניסת הטיפול לסל. כמו כן, קיימת לאחרונה פעילות רחבה בניסיון לקדם את תחום החקיקה והאכיפה בנושא.

תחום נוסף שמתפתח בעולם בכלל ובישראל בפרט הינו השימוש באמצעי תקשורת ומחשוב בתמיכה בניהול ובטיפול החולה הסובל ממחלה כרונית. אני מאמין שלדרכי תקשורת דומות יהיה תפקיד מרכזי גם בתחום הרפואה המונעת וגמילה מעישון בפרט.

החברה הרפואית למניעה ולגמילה מעישון בישראל (הר"י) ממשיכה לתרום ולקדם את התחומים שהוזכרו תוך שיתוף פעולה רחב עם גופים נוספים כגון: משרד הבריאות, קופות החולים, איגודים וחברות בהר"י וכמובן מוסדות אקדמיים מגוונים.

אני מברך על שיתוף הפעולה בין האוניברסיטה העברית ובית החולים הדסה לבין החברה הרפואית למניעה וגמילה מעישון בקיום יום עיון ראשון מסוגו בנושא זה.

אני מאחל לכולם יום עיון מהנה

והמשך שיתוף פעולה פורה.

בכבוד רב,

ד"ר שני אפק

יו"ר החברה הרפואית למניעה ולגמילה מעישון בישראל

Using Mobile Phones for Smoking Cessation

Lorien Abrams, ScD, MA. George Washington University, USA

Lorien Abrams is an associate professor of Prevention and Community Health at The George Washington University (GWU) School of Public Health and Health Services. Dr. Abrams' research focuses on the application of communication technologies—including emails, text messaging, and smartphone apps—for smoking cessation and other health behaviors. She has developed and evaluated several smoking cessation programs. Dr. Abrams has developed Text2Quit, a text-messaging program for adult smokers that is currently offered to quitline callers (1-800-QUIT-NOW) in selected States. She is in the process of conducting a randomized trial on Text2Quit in a sample of adult smokers recruited on the Internet. Dr. Abrams has also developed My Quitline, an evidence-based iPhone app for smoking cessation, and the X-Pack, a smoking cessation kit for young adults.

Prior to joining the faculty at GW in 2004, Dr. Abrams received her doctorate from the Harvard School of Public Health and was a post-doc at the National Institute of Child Health & Human Development. In 2008, she was awarded the Early Career Award by the Public Health Education and Health Promotion (PHEHP) Section of the American Public Health Association.

Selected Publications:

Abroms LC, Ahuja M, Kodl Y, Thaweethai L, Sims J, Winickoff J, Windsor RA. Text2Quit: Results from a pilot test of a personalized, interactive mobile health smoking cessation program. *Journal of Health Communication*. 2012. Vol. 17 (S1) 44-53.

Abroms LC, Padmanabhan N, Thaweethai L, and Phillips. A Content Analysis of iPhone Apps for Smoking Cessation. *American Journal of Preventive Medicine*. 2011. Vol. 40(3):279-85.

Evans WD, Abroms LC, Poropatich R, Nielsen P, Wallace J. mHealth evaluation methods: Opportunities, Challenges and the text4baby Case Study. *Journal of Health Communication*. 2012. Vol. 17 (S1): 22-29.

Westmaas L; Bade J; Bontemps-Jones J; Bauer JE; Abroms LC. Using the Internet to Understand Smokers' Treatment Preferences: Informing Strategies to Increase Demand. *Journal of Medical Internet Research*, 2011 Aug 26;13(3):e58.

Abroms L, Windsor R, and Simons-Morton B. An evaluation of X-Pack: An email-based program for smoking cessation in young adults. *Nicotine and Tobacco Research*, 2008 Jan;10(1):27-33.

המרכז הטלפוני לגמילה מעישון - מכבי שירותי בריאות

חיים פילוסוף, ליאורית ינאי, שפרה קצמן

רקע

השרות של מוקדים טלפונים לגמילה מעישון החל עוד בשנות ה-80 המאוחרות של המאה הקודמת (1980). מדינות רבות החלו לעשות שימוש במוקדים טלפונים כשבכללם - ארה"ב, אנגליה ואוסטרליה. מרבית המוקדים זמינים למעשנים באמצעות מספר חינום ומספקים יעוץ ע"י יועצים מקצועיים, הנותנים מידע הקשור בהפסקת עישון, הפנייה לתוכניות גמילה מקומיות ומתן יעוץ טלפוני בהפסקת עישון.

יעוץ טלפוני בגמילה מעישון יכול להיות פרו-אקטיבי (פעיל) או ריאקטיבי (מגיב). המוקדים הטלפונים לגמילה מעישון מהווים כלי טיפולי בעל שימוש הולך וגובר בעולם, מכיוון שהם מספקים אלטרנטיבה נגישה, זמינה, נוחה, זולה, אנונימית ויעילה, למעשנים המבקשים להיגמל.

כקופה מובילה בתחום הגמילה מעישון, מכבי שירותי בריאות הקימה שירות ייחודי ופורץ דרך בארץ, שהוכח כיעיל במדינות רבות בעולם - מרכז טלפוני לגמילה מעישון (Quitline), במטרה להרחיב את המענה הניתן למעשנים המבקשים להפסיק לעשן. בשלב ראשון הוחלט שהמרכז הטלפוני יפעל כשירות פרו-אקטיבי, המנהל שיחות יזומות למבוטחים שהביעו רצון להצטרף לתכנית. בשלב מתקדם, יהפוך המרכז לראקטיבי, הקולט שיחות.

המרכז הטלפוני פועל על פי עקרונות הטיפול הקוגניטיבי-ההתנהגותי ומשלב מידע בנושא נזקי העישון ודרכי הגמילה הקיימות, תוך מתן כלים יישומיים, טכניקות ייחודיות להפסקת עישון ומשימות בין המפגשים הטלפוניים, לשינוי אורח החיים.

בין יתרונותיו של השירות ניתן למנות: זמינות, נגישות, נוחות, התערבות ממוקדת מטרה ומובנית ושמירה על אנונימיות. במרכז הטלפוני הייעוץ ניתן על ידי יועצים לגמילה מעישון שהוכשרו בהכשרה ייחודית פנים ארגונית, למתן השירות הייחודי.

מה כוללת התוכנית במוקד הייעוץ הטלפוני של מכבי שירותי בריאות?

- 6 שיחות טלפון עם יועץ קבוע.
- יום ושעה קבועים ככל שניתן.
- משך השיחה כ- 20 ד' בממוצע.
- קביעת תאריך יעד להפסקת עישון על ידי המבוטח וזאת בתוך 14 יום מהשיחה הראשונה.
- שילוב תוכנית הטיפול עם תחליפי ניקוטין או תרופות מרשם - מומלץ, אך אינו הכרחי.
- ליווי ותמיכה אינטנסיביים סביב תאריך ההפסקה ולאחריו.
- שימור השינוי שהושג והתמודדות עם קשיים שעולים.
- שיחות מעקב המתבצעות כחודש לאחר סיום התהליך, לאחר שלושה חודשים, חצי שנה ולאחר שנה.
- המרכז הטלפוני פועל 5 ימים בשבוע, בשעות אחה"צ והערב.
- השירות אינו כרוך בתשלום ומיועד למבוטחים מגיל 18. במקרים מיוחדים מתקבלים מטופלים מגיל 14.

הצטרפות לתוכנית:

ההצטרפות לתוכנית מחייבת הפנייה מהרופא המטפל. המבוטח מעביר את ההפניה למרכז הטלפוני בפקס או כקובץ סרוק במייל ולאחר קבלת ההפניה מתבצעת שיחת קליטה לתוכנית ומתחיל תהליך הייעוץ.

בהתאם למקובל במוקדים טלפונים אחרים בעולם, כל מבוטח שמצטרף לתוכנית הטלפונית מקבל לביתו ערכת הצטרפות, הכוללת מידע מקיף על התוכנית, טיפים לגמילה מעישון, מידע על תחליפי ניקוטין ותרופות מרשם, תרגילים היכולים לסייע בשינוי הרגלים, המלצות לתזונה בריאה ועוד. בנוסף, הנגמל מקבל שובר למדבקות ניקוטין, המתאימות לטיפול במשך שבועיים.

תהליך הפסקת העישון בתוכנית כולל:

- קביעת תאריך יעד על ידי המבוטח תוך 14 יום מהשיחה הראשונה.
- הכנה לקראת ההפסקה, באמצעות הגברת המוטיבציה ומתן משימות הקשורות לזיהוי הרגלי העישון, הכנה של הסביבה הקרובה והמלצה לשימוש בתרופות מרשם או בתחליפי ניקוטין.
- ליווי ותמיכה אינטנסיביים סביב תאריך ההפסקה ולאחריו.
- שימור השינוי שהושג והתמודדות עם הקשיים העולים לאחר הפסקת העישון.
- שיחת מעקב לאחר סיום התהליך.

סיכום ותוצאות:

- מתחילת פעילות המרכז הטלפוני, טופלו כ-2800 איש.
- בשנת 2011 טופלו כ-1200 מעשנים, מתוכם הפסיקו לעשן כ-50%.
- מבין אלה שהשלימו טיפול (75%), אחוז הגמילה בתום ההתערבות עומד על כ-62%.
- בתום שנה: אחוזי ההצלחה עומדים על כ-45% מסך כל משתתפי התוכנית, כולל מי שביצע שיחה אחת בלבד ובקרב משלימי הטיפול על כ-65%.

מרכזים טלפוניים לגמילה מעישון: מה, מתי, כמה ולמה?

ליאורה ולינסקי, מנהלת המחלקה לאיכות קלינית, מאוחדת

מרכזים טלפוניים לתמיכה במעשנים המבקשים להיגמל קיימים מעל שני עשורים. תהליכי העבודה במרכזים השונים נעים בין מרכז ריאקטיבי לחלוטין- שמטרתו לתת מענה מידי וחד פעמי לאחר קמפיין תקשורתי, לבין מרכזים לטיפול קוגניטיבי-התנהגותי הכולל מספר מפגשים, ושילוב מותאם מקומית של שניהם. כיום קיימים מרכזים טלפוניים לגמילה מעישון בכל מדינות ארה"ב, קנדה ואוסטרליה, ברוב מדינות אירופה, ובמדינות שונות בדרום אמריקה ואסיה. הטיפול הטלפוני הוכח בצורה חד משמעית כטיפול יעיל לגמילה לטווח ארוך, ואף נמצא כי הוא בעל עלות מועילות גבוהה מאוד. הטיפול נגיש, שיווינוי, יעיל, והחשוב ביותר- מהווה חלק בלתי נפרד מתהליכים כוללניים למיגור עישון ברמה הלאומית במדינות בהן השירות קיים ברמה הלאומית. האתגר המרכזי העומד בפנינו הוא התאמת השירות למאה הנכחית: שילוב טכנולוגיות מתקדמות, כגון שירות מקוון ומסרונים אישיים, התאמתו לאוכלוסיות מיוחדות, הגדלת מספר המטופלים ופיתוח רשמים של מעשנים שעברו טיפול ונגמלו, לצורך שימור ותמיכה. טיפול טלפוני הוא לכולם הוא חלק בלתי נפרד מפעילות לאומית להפחתת מספר המעשנים באוכלוסייה.

שימוש ברשתות חברתיות לגמילה מעישון

דר' יעל בר-זאב

החברה הרפואית למניעה ולגמילה מעישון בישראל

דוח שר הבריאות על העישון בישראל לשנת 2011, דיווח על 20.6% מבני 21 שנה ומעלה שהינם מעשנים בישראל. כלומר, כמיליון מעשנים מבוגרים בישראל. באותו הדוח דווח על 19,647 מעשנים שפנו במהלך 2011 לסדנה קבוצתית לגמילה מעישון בשילוב עם תרופות מרשם. כך, ההשפעה על אחוז המעשנים בישראל הינה נמוכה, שכן למרות שמדובר בשיטה יעילה מאוד, אחוז השימוש בה נמוך. על מנת להוריד את שיעור העישון בצורה ניכרת בישראל, נדרש למצוא שיטה עם אחוזי שימוש גבוהים יותר, גם אם היעילות שלה נמוכה יותר (IMPACT=REACHxEFFICACY).

שימוש בתוכניות אינטרנט אינטראקטיביות מותאמות אישית לגמילה מעישון הוכח ע"י מחקרים שונים כיעיל. בהרצאה זו נסקור את המחקרים השונים שנעשו, ונביא דוגמאות לתוכניות כאלו בארץ ובעולם.

שימוש ברשתות חברתיות ככלי עזר לגמילה מעישון לא נחקר באופן מספק. מהמעט הידוע בספרות נראה כי יש בסיס להשערה כי שיטה זו יכולה להיות יעילה, במיוחד למניעת הישנות העישון.

**מה בין אוריינות בריאותית הקשורה למדיה ובין עישון בקרב בני נוער?
ד"ר דיאן לוי, מנהלת המחלקה לחינוך וקידום בריאות, שירותי בריאות כללית**

Media, Media Health Literacy (MHL) and Smoking Among Adolescents

Diane Levin-Zamir, PhD, MPH, MCHES, Director, Department of Health Education and Promotion, Clalit Health Services; University of Haifa School of Public Health

The role of mass media in conveying health content, and its influence on creating norms and health behavior has been widely measured and recognized over the past decade. As mass media becomes more globalized, it is expected to play an increasing role in health in the future, cutting across continents and cultures. As differentiated from health information in the health system, health messages in the mass media are often hidden and health-compromising.

Meeting the challenge for measuring the association between exposure to health messages in mass media, health empowerment and health behavior is important for creating health literacy skills in the globalized world. This presentation will focus on research in developing and testing a measure for Media Health Literacy (MHL), based on the concepts of health literacy and media literacy, among middle-school and high-school students, using a combination of qualitative and quantitative methods. Results of this research will be presented regarding the association between the MHL, selected health behaviors, smoking, health empowerment and sources of health information. Challenges and implications for using this measure among other populations and age groups for intervention and evaluation, as well as the potential for adaptation and localization will be discussed.

השפעת חיפוש מידע באינטרנט על הרגלי עישון

פרופ' גוסטבו מש, החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אוניברסיטת חיפה

בני נוער כיום מייצגים את דור דיגיטלי, דור שגדל תוך שילוב רשת האינטרנט בחיי יום יום. רבים נוהגים לומר שדור זה הוא דור ראשון של צרכן בריאות דיגיטלי: אנשים העושים שימוש נרחב בטכנולוגיות של מידע ותקשורת על מנת להשיג מידע על בריאות ורפואה תוך השתתפות בפורומים, גלישה לאתרים על בריאות ורפואה ושימוש ברשתות חברתיות ללמידה חברתית.

צרכן זה מצויד במידע, מסוגל להשתמש בה, מועצם ומעורב בקבלת החלטות על בריאותו.

בהרצאה אציג ממצאים מסקר שנערך בישראל על חיפוש מידע רפואי ועל ההשפעות של חיפוש מידע זה על שנוי בהרגלי בריאות, כולל הרגלי עישון. כמו כן, אציג דוגמאות של אתרים ורשתות חברתיות ברשת המספקים מידע על נזקי עישון, תכניות לגמילה ותמיכה חברתית בתהליך הגמילה. לבסוף נידון ביתרונות וחסרונות של תכניות ברשת האינטרנט.

גוסטבו מש הוא פרופסור לסוציולוגיה באוניברסיטת חיפה. חוקר את השפעות רשת האינטרנט על הון חברתי ורשתות חברתיות על בני נוער, שימושים של תקשורת מתווכת מחשב וחשיפה של מידע פרטית ברשת. שימש כראש הסקציה של טכנולוגיות תקשורת ומידע של האגודה הסוציולוגית אמריקאית ומשמש כעת כחבר הנהלה של איגוד האינטרנט בישראל.

פרסומים נבחרים:

Mesch, Gustavo and Ilan Talmud (2010). Wired Youth: Social Relationships in the

Information Age. Psychology Press and Routledge, U.K. 170 pages.

Mesch, Gustavo. (2009). Social Bonds and Internet Pornographic Exposure

among Adolescents. Journal of Adolescence.

Mesch Gustavo.(2009) Parental Mediation, Online Activities and Cyberbullying.

Cyberpsychology and Behavior. 12(4): 387-393.

Mesch, Gustavo and Guy Beker (2010). "Are Norms of Disclosure about

Online and Personal Information associated with the Disclosure of Personal Information Online?". Human Communication Research, 36 603-625.

Mesch, Gustavo & Talmud, I. (2011). Ethnic Differences in Internet Access: The Role of Occupation and Exposure. Information, Communication and Society, 14:445-472.

Mesch, Gustavo S. (2011) Minority status and the use of computer mediated communication: a test of the Social Diversification Hypothesis. Communication Research .

לקחים משיווק חברתי למניעה ולגמילה מעישון

ד"ר אמיר גרינשטיין, הפקולטה לניהול, אוניברסיטת בן גוריון

תחום השיווק החברתי המבוסס בעיקרו על מחקרים התנהגותיים מנסה להבין כיצד ניתן לשכנע צרכנים להתנהג בצורה אחראית יותר כלפי עצמם וכלפי והחברה. בהרצאה זו אגדיר מהו שיווק חברתי, אציג דוגמאות למחקר בשיווק המטפל בסוגיות של מניעה וגמילה מעישון, אנסה להציע לקחים אפשריים ממחקר בשיווק חברתי העוסק בהקשרים אחרים (תאונות דרכים, איכות סביבה, תזונה אחראית), ולהציג מעט תוצאות לא צפויות של שיווק חברתי.